

Într-o zi, când eram singur acasă, soția fiind plecată pentru câteva zile la o soră, m-am trezit cu Constantin Iorga la ușă. Un moment mai potrivit nici nu se putea. Venise de la țară pentru unele treburi gospodărești și s-a oprit la mine pentru a continua discuția. Nu eram pregătit pentru așa ceva, încât nu știam cu ce să încep. Deși avea o fată în oraș, fiind ora prânzului i-am propus să luăm masa împreună, iar alături de mâncare am pus și o sticlă cu țuică, care a avut darul să ne dezlege limbile. A fost o discuție care a durat de la ora 13 până la ora 21, deci 8 ore. Țin să subliniez că cele discutate nu s-au purtat sub influența alcoolului, mai ales că fiecare dorea să fie cât mai lucid. Fiind numai noi doi și neavând cine să ne deranjeze, tot timpul a fost o discuție civilizată, pentru a nu-i spune amicală, fără ocolișuri, de parcă am fi vrut să ne ușurăm de unele gânduri sau amintiri apăsătoare și obsedante, căutând să ne regăsim liniștea pierdută. Însă, în realitate, era un fel de joc de-a „pisica cu șoarecele”, fiecare urmărind scopuri diferite. În timp ce eu voiam să aflu unele adevăruri, Constantin Iorga încerca din răsputeri să le ascundă sau cel puțin să le ocolească. Încet, dar cât se poate de calmi, am intrat în subiectul care ne interesa, deși se vedea mereu la Constantin Iorga grija de a ocoli sau ascunde ceva. Am considerat că în asemenea situație se cereau două lucruri – calm și multă răbdare. În realitate amândoi jucam teatru și fiecare urmărea alte scopuri. Voia cu tot dinadinsul să mă convingă că el nu a luat parte la execuții, în timp ce eu ocoleam acest subiect, ca și cum nu m-ar fi interesat. Pentru a-mi dovedi că nu are nimic de ascuns mi-a făcut unele mărturii cu caracter secret, exprimându-și nemulțumirea că unii s-au folosit de el numai pentru a fi promovați și răsplătiți, în timp ce el a fost dat la o parte ca o cârpă murdară, atunci când nu au mai avut nevoie de el. Spre deosebire de afirmațiile făcute în Opinia Studentească, când vorbea de implicarea lui Alimănescu în uciderea celor 60 de oameni, acum nu mai povestea nimic de acesta, spunându-mi acum că execuția de la Dealul Mărului a celor 60 de oameni a fost pre-

gătită de sublocotenentul Ciacanica, ajuns Șef al Direcției Judiciare din Direcția Generală a Miliției, pensionat cu gradul de general și că acesta, după ce au avut loc execuțiile, a dat ordin ca până la ziuă să fie plantați copaci pe groapa cu cadavre.

Povestindu-i acest lucru Locotenent-colonelului Cute Aurel de la Procuratura Militară Bacău, acesta îmi răspunde că Ciacanica a fost cel mai mare criminalist și că se îndoiește să fi luat parte la așa ceva. Obsedat de greșala pe care a făcut-o când a povestit ziaristului Dan Radu de la Opinia Studențească, cum împușca victimele, acum uitând că și mie mi-a povestit la fel, pentru a mă convinge că nu a luat parte la execuții, Constantin Iorga susține că el în seara aceea a fost de serviciu și își amintește cum au fost scoase din arest trei grupuri a câte 20 de oameni și duse la Dealul Mărului. Pentru a mă convinge îmi spune că va merge la Arhivele Statului să caute registrul de procese-verbale, din care se poate vedea câți au fost scoși și chiar numele lor. Întrebat dacă acești oameni au fost anchetați și judecați, mi-a spus că aveau întocmit un dosar foarte mare care fusese trimis la Tribunalul Militar Iași, dar după un an a fost trimis înapoi, pe motivul că acuzațiile sunt incomplete, recomandându-se noi anchete, or, oamenii fuseseră deja executați. Din această afirmație, apare ca nou faptul că dosarul a fost trimis la Tribunalul Militar Iași și nu la un tribunal civil. Se știe că tribunalele militare judecau procese cu caracter politic și nu penale, acestea din urmă căzând în competența tribunalelor civile, infirmându-se deci afirmațiile anterioare, că cei uciși ar fi fost țigani hoți.

Nu după mult timp Constantin Iorga mi-a spus că a fost la Arhivele Statului pentru a căuta registrul cu procese-verbale, dar făcând imprudența să spună motivul pentru care vrea să-l vadă, i s-a spus să revină peste două săptămâni, pentru ca în final să-i fie refuzată cererea.

Deși cei ce erau în fruntea Securității în timpul când au avut loc aceste crime încă sunt în viață, nimic nu s-a întreprins pentru a se cunoaște adevărul. Și în prezent fostul comandant

al Securității din Roman, maiorul Constantinescu, pensionar și adjunctul său, Constantin Sărăcuțu, de asemenea pensionar, în Piatra Neamț, dorm liniștiți, știind că nu vor fi deranjați de nimeni.

În fața acestei situații m-am gândit că ar fi bine ca printr-un articol publicat în presa centrală să facem cunoscută nepăsarea autorităților față de crimele de la Dealul Mărului. Cu articolul în ciornă m-am dus la Ioan Roșca pentru a-l întreba dacă este de acord ca acest articol să fie dat și în numele Asociației Dialog din Piatra Neamț. Acesta nu numai că a fost de acord, dar i-a adus și unele modificări, printr-o exprimare mai categorică. A fost dactilografiat în cinci exemplare, patru fiind trimise la ziarele cu tiraj mai mare din București, ziare pe care le consideram de bună credință, iar al cincilea l-am dat la AFDPR-București, pentru a fi publicat în Documentele Rezistenței. Spre dezamăgirea noastră nu a apărut în nici un ziar, ci numai în Documentele Rezistenței nr. 7. Apelul făcut a fost următorul:

„La peste un an de la descoperirea genocidului de la Dealul Mărului (situație similară pentru cazul din Dealul Balaurului) suntem în măsură să dovedim societății românești că actuala structură de putere din România minte, atunci când susține că își propune declanșarea unui proces al crimelor înfăptuite în numele comunismului. În realitate ea dovedește, prin fapte, că este solidară cu făptuitorii crimelor respective, că este atât de legată prin interesul de ascundere a unor adevăruri supărătoare, încât preferă încălcarea flagrantă a regulilor statului de drept numai pentru a proteja vechii căldii. Această afirmație gravă nu mai poate fi contestată, ca exagerare, atunci când ea devine demonstrabilă. Este până acum singurul rezultat al eforturilor noastre, faptul de a arăta întregii țări că, în ciuda probelor și mărturiilor pe care le-am pus la dispoziția Procuraturii Militare Bacău, a obligației acestora de a ancheta genocidul petrecut la Dealul Mărului, a solicitărilor noastre, a opiniei publice și a legii în acest sens, cercetările au fost misterios ... blocate. Cazul a fost probabil

clasat înainte de a fi deschis. Nu e de mirare că în aceste condiții, oamenii din zonă dispuși anul trecut (când credeam că s-au schimbat foștii stăpâni și se poate face dreptate) să ajute la descoperirea altor cazuri, se feresc acum să mai facă declarații, când blocarea cercetărilor le dovedește că sunt aceiași.

Scopul a fost atins: frica și tăcerea!

Susținând necesitatea protejării criminalilor, justiția neo-comunistă se face că nu observă pericolul care pândește martorii: menajarea ucigașului îi dă posibilitatea de a intimida martorii sau să-i elimine. Este se pare obiectivul organelor de anchetă în ghearele cărora au rămas prizonieri.

Așadar atenție! La Dealul Mărului se așterne din nou tăcerea!

Implorăm pe toți cei ce ar putea-o rupe (martori ce încă nu au apărut, reprezentanții corecți ai autorităților locale) să facă dovadă opțiunii lor pentru adevăr.

Asociația Foștilor Deținuți Politici – Neamț

Asociația Dialog – Piatra Neamț.

Acest articol este dat în numele AFDP-Neamț, cu acordul Comitetului de Conducere, dar mai puțin al președintelui Alexandru Lăzărescu, care nu vedea cu ochi buni implicarea noastră în această acțiune.

Pe măsură ce descopeream martori noi, în aceeași măsură apăreau mărturii care se contraziceau în ceea ce privește timpul sau numărul victimelor. Analizate însă cu atenție ne vom da seama că se vorbea despre alte gropi și despre alte victime.

Gheorghe Roșu din Averești, fiul pădurarului de la Dealul Mărului, își amintește cum într-o noapte, dormind cu tatăl său la cantonul silvic de la Dealul Mărului, noaptea, când au avut loc niște execuții, a reușit să numere 42 de focuri de armă.

Când mă duceam la Dealul Mărului și luam cu mine hârlețul și lopata cu scopul de a mai face unele sondaje, obișnuiam să pun uneltele în rucsac, iar cozile ce rămâneau în afară

le îmbrăcam în câte o husă de la undițele de pescuit. Într-o astfel de situație eram într-o seară când mă îndreptam pe jos spre Roman și fiind ajuns de o mașină îi fac semn să oprească pentru a mă duce și pe mine până în oraș. Am avut noroc ca mașina să fie din Poienari și să meargă chiar la Piatra Neamț. După ce am urcat în mașină, omul mă întreabă unde am fost la pescuit. Întrebarea a venit de parcă aș fi comandat-o eu, dându-mi prilej de a începe o nouă discuție despre gropile comune. I-am răspuns că nu am fost la pescuit, că ceea ce a văzut în rucsac nu sunt undițe, ci cozile de la un hârleț și o lopată și încep să-i vorbesc despre groapa comună și că, din informațiile culese, ar mai fi și alte gropi, vorbindu-i și despre declarațiile lui Gheorghe Roșu și ale Mariei Costea. După ce m-a ascultat, cetățeanul al cărui nume l-am uitat (dar poate fi găsit) îmi spune că și mama lui a văzut o asemenea groapă și că mortul de deasupra era un tânăr de aproximativ 24-25 de ani, purtând o pereche de pantaloni de catifea și o cămașă în carouri, fiind vorba deci de o altă groapă comună. Mărturiile unora că execuțiile au avut loc pe timpul când se recolta cânepa, ale altora că au avut loc pe când cărau sfecla sau chiar în luna februarie, sunt argumente că au avut loc mai multe execuții. Tot o confirmare a mai multor execuții sunt și afirmațiile unor martori, că mai multe cadavre au fost duse și îngropate în cimitirul din Poienița, iar unele au fost scoase de câini și îngropate apoi de oameni.

Poate am fi realizat mai mult dacă am fi fost sprijiniți de subfiliala AFDP-Roman, dar președintele acesteia, Mihai Timaru, poate și din cauza bătrâneții a rămas de o parte, venind doar la comemorări pentru a ține discursuri sau să recite poezii. Or, abordarea celor ce au luat parte sau fuseseră martori la aceste execuții, era mai ușor de făcut de cei din Roman și ne-ar fi fost de mare folos.

Când ne-am întâlnit cu ocazia unei comemorări în jurul gropii de la Dealul Mărului, Mihai Timaru și-a luat angajamentul că va astupa groapa și va nivela terenul cu ajutorul da

de unii tineri din Roman. Însă a rămas doar o promisiune, încât a trebuit să mă duc eu cu hârlețul și lopata de la peste 60 km pentru a face această operațiune, ca să nu fim acuzați că ceea ce a rămas în urma noastră constituie o bătaie de joc față de locul unde au putrezit trupurile acelor oameni.

Cu sprijinul lui Iacob Pintilie și al lui Dan Gâlcă, membri ai AFDP-Neamț, a fost adusă la groapa comună de la Dealul Mărului o cruce din fier forjat, fiind fixată în beton la marginea gropii. Îmi amintesc că era o zi ploioasă de toamnă și nefiind siguri că fântâna din marginea șoselei mai are căldare pentru scos apă, am luat de la Piatra Neamț în mașină în afară de ciment și balast și câteva bidoane cu apă, pentru prepararea betonului cu care a fost fixată crucea. Spre satisfacția noastră și spre lauda locuitorilor din împrejurimi, de câte ori ne-am dus să vedem crucea, la baza ei se găseau urmele lumânărilor aprinse de oameni, semn de prețuire și păstrare în amintirea noastră a jertfei lor.

După alegerea în fruntea subfilialei AFDP-Roman a lui Alecu Mazăre, atmosfera se va schimba total, dar prea târziu. Alecu Mazăre va avea grijă ca în fiecare an, de ziua eroilor, să se facă o slujbă de pomenire și o panahidă la mormântul celor reînținuți lângă biserica din Gâdinti.

După aproximativ un an de la predarea oaselor pentru a fi trimise la Iași pentru expertiză, AFDP-Neamț a fost anunțată telefonic să se prezinte la Iași pentru preluarea oaselor de la Dealul Mărului. Le-am spus că așa cum au fost luate de la Roman, pe baza unui proces verbal, au obligația să le și aducă, mai ales că acest transport necesita cheltuieli pe care Asociația nu avea cum să le suporte. Ca atare, au fost trimise la postul de miliție din Gâdinti, iar din acel moment AFDP-Neamț îi revenea sarcina să se ocupe în continuare de ele. Deși Comitetul de Conducere al Asociației îmi acorda tot sprijinul necesar, rămăsese să hotărâm împreună ce avem de făcut. Salvarea ne-a venit de la preotul Pătrăuceanu Ion din Gâdinti, care, împreună cu oamenii din sat, au hotărât ca aceste oase să fie îngropate în

curtea Bisericii din Gâdinți. Am fost anunțați când va avea loc reînhumarea oaselor, la care am luat parte. A avut loc o înmormântare cum nu am mai văzut. Mormântul a fost săpat lângă biserică, în apropiere de altar. Au făcut un sicriu mare și frumos, în care au fost așezate cu grijă toate oasele și apoi depus în biserică, în fața altarului. Drumul pe care urma să fie purtat pe brațe sicriul până la groapă a fost acoperit cu covoare aduse de oameni de la casele lor, iar peste covoare au fost presărate flori. Dar cel mai mult m-au impresionat șiroaiele de lacrimi ce curgeau din ochii femeilor și ai multor copii și bătrâni. Nu mi-am imaginat vreodată cum în sufletul acestor țărani a putut sta ascuns atât respect și atâta părere de rău pentru soarta acestor oameni. Prin atenția și prețuirea acordată acestor victime, pe care le-au îngropat cu atâta dragoste, au demonstrat că ei reprezintă adevărata țărănime și nu acea minoritate care s-a pus în slujba regimului comunist, pentru ca apoi să se laude cu crimele săvârșite.

După terminarea slujbei de înmormântare, toată lumea a fost rugată să meargă în sala de mese, unde preotul Pătrăuceanu Ion împreună cu enoriașii au pregătit o masă bogată, după obiceiurile creștine, la care au luat parte în jur de 300 persoane, masă menită a fi „pentru sufletele celor uciși”.

Îmi mai amintesc cum după un an sau doi, de ziua eroilor, când Alecu Mazăre președintele subfilialei AFDP-Roman ne-a invitat ca de obicei și pe cei din Piatra Neamț la slujba de pomenire făcută în cinstea victimelor de la Dealul Mărului, Aurica Clapa din Gâdinți s-a dus către Valerica Țifrea și Aspazia Petrescu, foste deținute politice și le-a întrebat de ce spunem că au fost împușcați numai 12 oameni, pentru că ea știe că în groapă au fost cel puțin 30-40 de morți. Valerica Țifrea a trimis-o la mine, spunându-i că eu i-am dezgropat și că o pot lămuri. Aurica Clapa revoltată oarecum, mi-a pus aceeași întrebare, afirmând iarăși că ea știe că au fost împușcați vreo 30-40 de oameni și nu numai 12.

Pentru a evita o discuție contradictorie cu ea, i-am spus că

are dreptate, știu și eu de această groapă de la Gheorghe Roșu din Averești, dar noi nu am scos morții din acea groapă, ci din alta mai mică, iar dacă ea ne arată locul unde sunt îngropați acei aproximativ 40 de oameni, îi dezgropăm și pe aceia.

Satisfăcută de spusele mele, aceasta îmi spune că se va duce cu celelalte femei care au văzut groapa, va pune un semn și eu să vin peste o săptămână să-mi arate locul. I-am răspuns că voi veni peste două săptămâni, pentru ca ele să aibă timp suficient pentru a o găsi.

Peste două săptămâni m-am dus împreună cu Alexandru Fetcu, dar când ne-a văzut, Aurica Clapa mi-a spus oarecum jenată, că a vorbit cu femeile și că toate au spus „să lăsăm morții să se odihnească în pace, că-i păcat să umblăm la ei” Această diversiune lansată de cei ce nu știau ce-i „păcat”, a reușit să facă multă lume să tacă și să circule peste tot unde s-au comis crime.

După îngroparea oaselor la Gâdinți, Gheorghe Curpănaru, fiind salariat la o cooperativă de construcții, care avea și un șantier în Roman și-a luat obligația, ca prin această unitate să se facă în jurul mormântului o bordură frumoasă din ciment, precum și o cruce mai mare din beton armat, care ulterior a fost fixată la capul morților. Pe cruce s-a fixat o placă de marmură pe care a rămas scris „*Aici sunt depuse osemintele a douăsprezece persoane asasinate de regimul comunist în anul 1949 în pădurea Dealul Mărului*”. *Asociația Foștilor Deținuți Politici-Neamț, 1991.*

Dorința populației de a participa la descoperirea crimelor făcute de regimul comunist în timpul colectivizării va începe să se diminueze din zi în zi, atât din cauza greutăților cotidiene, dar mai ales datorită strădanii guvernanților de a nu fi luate în seamă, urmărindu-se protejarea ucigașilor.

Văzându-ne căzuți în nepăsare, Dumnezeu, pentru a ne aminti de obligația morală ce o avem față de aceste victime și pentru a nu fi uitate, ne-a trimis următorul semnal, ce a fost publicat în *Cronica Romașcană*: „Crucile din buturuga de fag”,

articol semnat de Vasile V. Danici, și prezentat în cele ce urmează.

„La Roman, în luna iunie, în mijlocul unui lemn de fag despicat cu toporul s-au ivit două cruci. Așezate în altarul bisericii Precista Mică, ele își exercită deja magia dumnezeiască, îmblânzind suferința sufletească și bolile. În dimineața zilei de 23 iunie 1998, două pensionare din Roman, județul Neamț, devin protagoniste unei întâmplări care avea să tulbure, multă vreme de atunci înainte, comunitatea de credincioși ortodocși de pe văile Siretului și Moldovei. Un butuc de fag, crăpat de o bătrână pentru a fi transformat în lemne de foc, dezvăluie în miezul său două cruci perfect conturate, asemănătoare cu un pozitiv și un negativ fotografic: una extrem de clară, cealaltă – ca o umbră a ei. Neobișnuita descoperire a fost făcută pe strada Petru Rareș, la nr. 8, iar cursul ulterior al evenimentelor îl puteți afla din relatarea de față:

Lemnul Sfânt. Nu se făcuse încă ora opt a dimineții de dimineața sărbătorii de Sânziene și Dumitria Lupu, femeie în puterea vârstei, se apucase deja de treabă. O luase de dimineață bună, știind că ceea ce o așteaptă nu-i chiar pentru mâinile ei de femeie, dar nici nu avea încotro. Cu bărbatul bolnav la pat, nici nu s-a gândit prea mult când o vecină, Agripina Vădănescu, a chemat-o să-i crape o căruță de lemne, cumpărate de la niște căruțași de prin alte părți, care-și opriseră caii în dreptul casei sale de pe strada Petru Rareș nr. 8. După un „Doamne ajută” fierbinte, femeia și-a scuipat în palme și a pornit lucru cu râvnă. Unul după altul, butucii de fag – încă verzi, cu coaja strălucitoare și netedă, fără urme de ciot – au căzut despicăți de toporul mânuit parcă de braț bărbătesc.

La ultimul lemn, Dumitria Lupu s-a oprit o clipă, cu ochii țintă asupra „mușcăturilor” care curmau înălțimea butucului, în trei locuri. Auzise ea că drujbistul s-a poticnit cu lucrarea într-un buștean, oțelit parcă, în care a rupt de două ori ferăstrăul, abia ce trecuse doar de coaja lemnului. „Parcă nu-i lucru în toată legea” și-a zis și a pocnit apoi butucul înalt de nici

două palme. O dată, încă o dată! Parcă era de piatră ... A treia oară, femeia ocheste spre inima bucății rămasă nedespicăată, lovește sec și lemnul se desface în două părți pe care se văd două cruci, al căror contur este de o claritate și o perfecțiune uluitoare!!! Mută de uimire, Dumitria Lupu dă fuga să arate minunea descoperită stăpânei lemnelor.

Legenda a și pornit. Faptul că evenimentul s-a petrecut în strada Petru Rareș nr. 8 pare a nu fi întâmplător. Multă lume vorbește că cei doi căruțași care au vândut femeilor lemne au lăsat câteva zeci de mii de lei din preț numai ca să-și vândă butucii descărcați. Întepenită parcă în fața casei, căruța părea că nu se va mai urni niciodată, iar caii ridicați în două picioare frământau asfaltul cu copitele, deși drumul era lesne de parcurs.

Întâmplătoare sau nu, vestea marii descoperiri a circulat în zonă cu iuțeala fulgerului. De felul lor retrase până atunci, proprietățile lemnelor, Agripina Vădănescu și cumnata ei, Maria Meraru, s-au văzut deodată asaltate de o mulțime de lume. În buluceala creată, oamenii s-au plecat totuși cu sfială în fața crucilor, unii dându-se să le sărute ca pe icoane, alții încercând să se târguiască cu femeile pentru a le răscumpăra, sperând să-și adjudece semnele dumnezeiești.

În ce-o privește pe Dumitria Lupu, catolică după credință, spre deosebire de stăpânele lemnelor, ea a socotit că descoperirea crucilor este un semn de la Dumnezeu care trebuie dezlegat, drept pentru care le-a pus în traistă și a ținut-o drum întins până la Răchiteni, comuna ei de baștină. Nu mică i-a fost mirarea, atunci când parohul a îndemnat-o să ducă lemnele însemnate înapoi, pe motivul că nu ar fi vorba de o cruce catolică, ci de una ortodoxă...

Sosiți la fața locului, imediat de cum au fost anunțați, preoții ortodocși de la biserica Precista Mică – aflată pe strada paralelă cu strada Petru Rareș – au dat verdictul fără ezitare. Mare Semn de la Dumnezeu! Tot atunci, vădit bucuroase, Agripina Vădănescu și Maria Meraru au convenit să încredințe lemnele însemnate, spre păstrare, Bisericii.